Liite 3

IITTI

Kotirannan aurinkovoimaosayleiskaava-alueen
arkeologinen inventointi
2026

Janne Soisalo

Tilaaja: DRD Development Suomi Oy

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Sisällys

Perustiedot ... **3**
Kartta Kotirannan aurinkovoimaosayleiskaava-alueen sijainnista Iitissä ... **4**
Kartta inventointialueesta ... **5**
Inventointi ... **5**
Esiselvitykset ... **6**
Arkistotutkimus ... **6**
Maastonpiirteet ja vesistöhistoria ... **8**
Arkeologinen potentiaali ... 8
Sääskjärven vesistöhistorian epävarmuudet ... 8
Maastotyö ... **9**
Tulos ... **12**
Lähteet ... **13**
Yleiskuvia alueelta ... **14**

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Kansikuva: Aurinkovoiman hankealuetta kuvattuna luoteeseen.

Perustiedot

Alue: Iitin kunnassa sijaitsevan Kotirannan aurinkovoimaosayleiskaava-alue.

Tarkoitus: Selvittää hankealueella mahdollisesti sijaitsevat muinaisjäännökset ja muut suojeltavaksi katsottavat arkeologiset kulttuuriperintökohteet.

Maastotyö: 8.9.2026

Tilaaja: Drd Developments Suomi Oy.

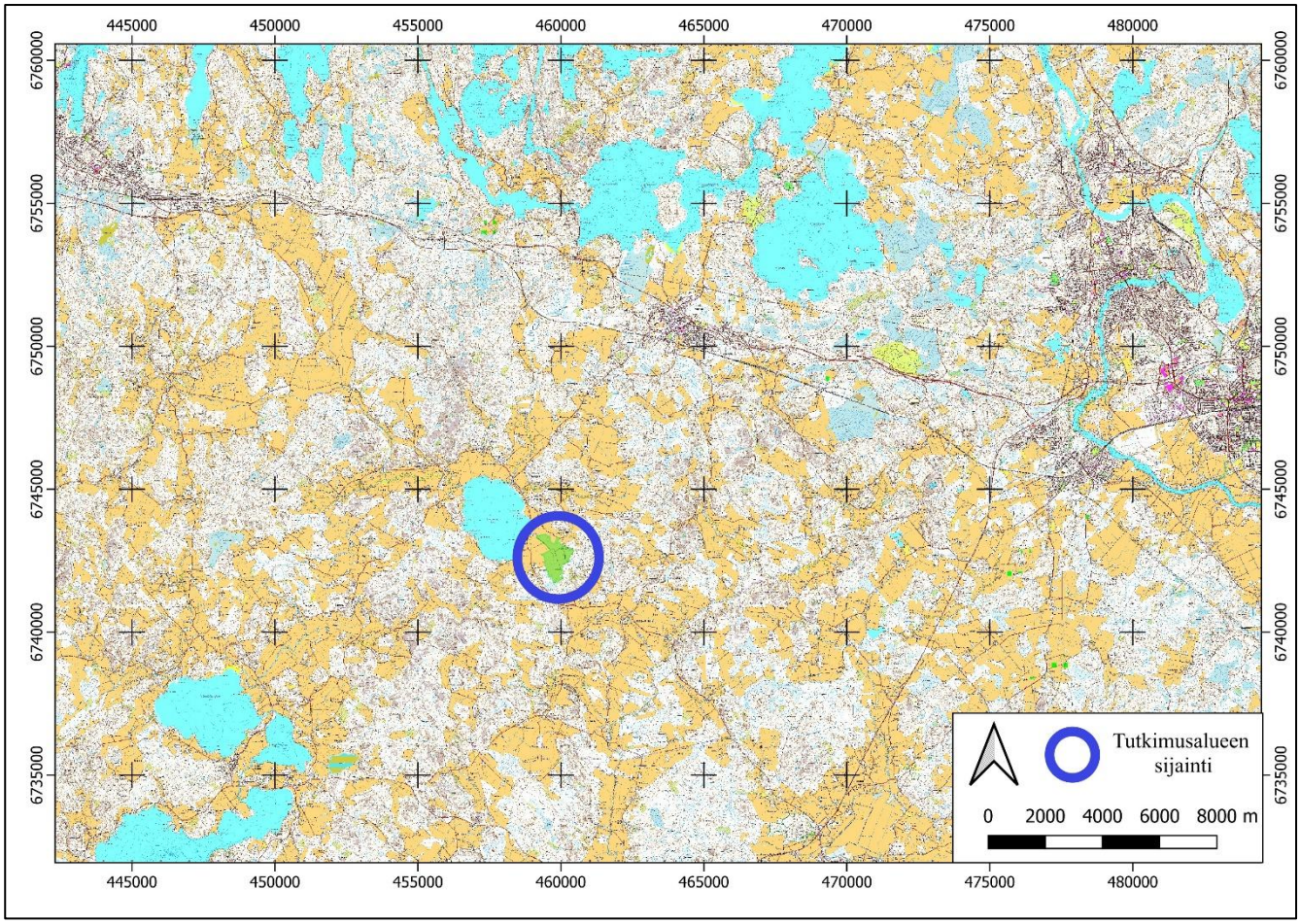
Tekijät: Arkeologitoimisto Aleksandria Oy. Maastotyö: Janne Soisalo. Raportti: Janne Soisalo.

Aikaisemmat tutkimukset: Johanna Seppä 2003, *Iitin kunnan perusinventointi* ja Katja Vuoristo 2008, Iitin *historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi*.

Tulokset: Inventoinnissa ei havaittu kiinteitä muinaisjäännöksiä, muita arkeologisia suojelukohteita tai löytöpaikkoja. Alueelta ei myöskään tunnettu tällaisia kohteita ennestään.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 6/2026, ellei toisin mainita. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 6/2026. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja tallessa Arkeologitoimisto Aleksandria Oy:n kovalevyllä. Kuvat: J. Soisalo. Raportin kohdenumerot ovat epävirallisia ja tarkoitettu vain karttaviitteiksi. Kaikki mittaukset on tehty Maastokartat-sovelluksella, ja niiden mittatarkkuus on +/- kolme metriä.

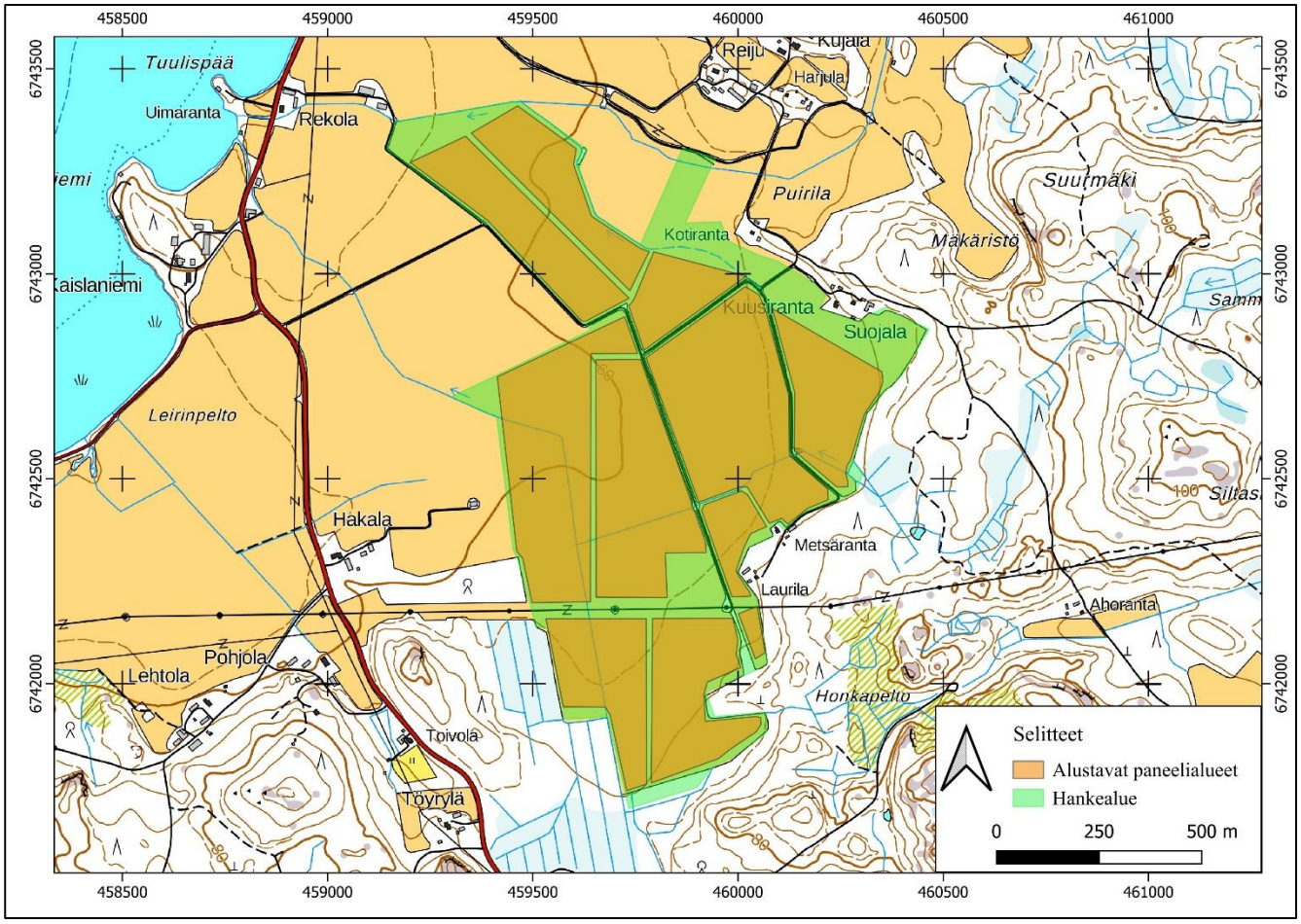
Kartta Kotirannan aurinkovoimaosayleiskaava-alueen sijainnista Iitissä

Kartta 1. Kotirannan alue sijaitsee noin 10 km lounaaseen Iitin keskustasta.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Kartta inventointialueesta

Kartta 2. Karttaan on merkitty Kotirannan aurinkovoimaosayleiskaava-alue ja alustava suunnitelma paneelialueiksi.

Inventointi

Sitowise Oy on laatimassa selvitystä Iitin Kotirannan aurinkovoimanosayleiskaava-alueesta ja tilasi alueen arkeologisen inventoinnin Arkeologitoimisto Aleksandria Oy: ltä. Tässä inventoinnissa tutkittiin maastossa koko Kotirannan hankealue. Arkeologi FM Janne Soisalo teki inventoinnin maastotyön, 8.9.2026, työn kannalta hyvissä olosuhteissa.

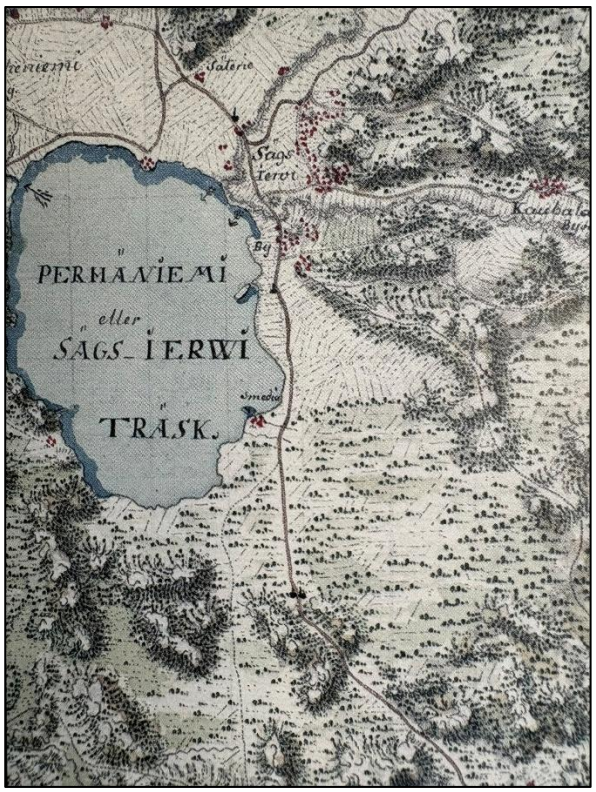
Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Esiselvitykset

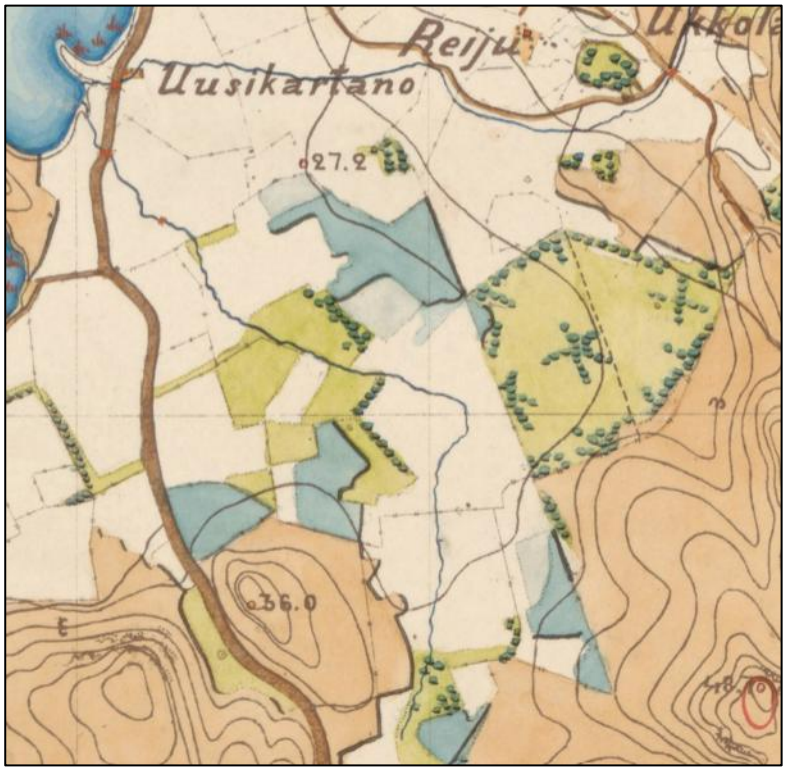
Arkistotutkimus

Arkistotutkimus kattoi koko kaava-alueen. Alueelta tarkistettiin vanhat peruskartat sekä vanhimmat saatavilla olevat riittävän tarkat kartat. Näistä vanhin on vuosina 1776–1805 laadittu Kuninkaan kartasto, joka kuvaa pääosin 1700-luvun lopun tilannetta. Lisäksi tarkastettiin aluetta kuvaava pitäjänkartta, joka lienee laadittu 1800-luvun puolivälissä; tarkkaa laadintavuotta ei ole saatavilla. Vanhojen karttojen perusteella kaava-alueella ei ole ollut asutusta tai teitä. Vanha Kausalasta Sääskjärven kautta Elimäelle kulkeva tie on lähimmillään noin 300 metrin päässä kaava-alueesta. Myöskään vanhoja kylien tai pitäjien välisiä rajoja ei ole merkitty alueelle. Kuninkaan kartastossa alue on merkitty metsäksi. Pitäjänkartalla tilanne on pysynyt samana, mutta vuonna 1875 laaditulla kartalla alue on jo raivattu pelloksi. Lähin kyläasutus, keskiajalta peräisin oleva Sääskjärven kylä, sijaitsi noin 2,8 kilometriä kaava-alueesta pohjoiseen.

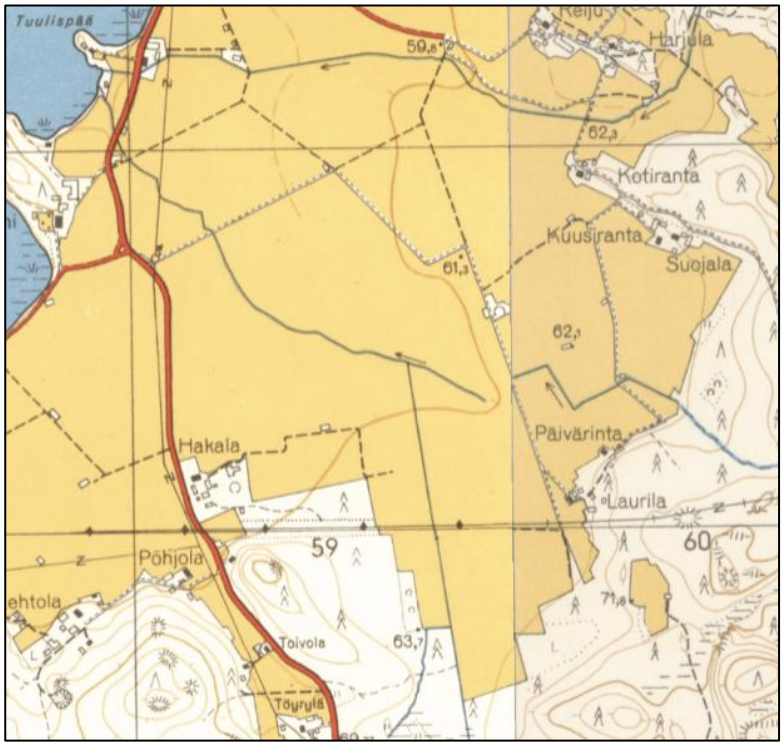
Muinaisjäännösrekisteri tarkastettiin ennen maastotöitä. Rekisteriin ei tuolloin ollut merkitty kiinteitä muinaisjäännöksiä, muita suojelukohteita tai löytöpaikkoja inventointialueelta. Ennen maastotöitä tarkasteltiin myös laserkeilausaineistosta tehtyä rinnevarjostetta mahdollisten arkeologisesti mielenkiintoisten ilmiöiden havaitsemiseksi.

Kartta 3. Kotirannan aurinkovoiman kaava-alue ja lähialue Kuninkaan kartastossa (1776–1805). Paikalla on metsää.

Kartta 4. Ote vuonna 1875 laaditulta kartalta. Aurinkovoimaosayleiskaavan alue on jo raivattu pelloksi.

Kartta 5. Kaava-alue vuonna 1964 laaditulla peruskartalla. Alue on kokonaan peltoa.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Maastonpiirteet ja vesistöhistoria

Kotirannan aurinkovoimaosayleiskaava-alue sijaitsee Koskenkylänjoen vesistöön kuuluvan Iitin Sääskjärven (53,6 m mpy) kaakkoispuolisilla pelloilla. Matkaa alueelta järven rantaan on lyhyimmillään noin 300 metriä ja pisimmillään noin 1,7 kilometriä. Korkeudeltaan alue sijoittuu noin 57–66 metrin välille, ja maasto laskee hyvin loivasti luoteeseen kohti järven rantaa. Nykyään alueella ei ole vesistöjä, ja pelto-ojat ovat syviksi kaivettuja, suoria rännejä. Rinnevarjosteessa erottuu noin 60 metrin korkeuskäyrää seuraileva vanha rantatörmä, joka näkyy myös järven pohjoispuolella kaava-alueen ulkopuolella. Sääskjärven näin suuresta ihmisen tekemästä järvenlaskusta ei ole tietoa ja vanhojen karttojen perusteella järven ranta on ollut jo 1700-luvulla nykyisellä paikallaan.

Vesistöhistorian perusteella Kotirannan kaava-alueen korkeimmat osat nousivat Itämeren varhaisesta edeltäjästä, Yoldiamerestä, noin 9300 eaa., jolloin myös nykyisen Sääskjärven allas muodostui. Näin varhaiselta ajalta ei tunneta nykyisen Suomen alueelta merkkejä ihmisistä. Veden laskiessa järviallas kuroutui merestä. Seuraavan kerran vesi nousi alueella Ancylustransgression aikana 8500–8200 eaa., jolloin korkein ranta oli hetken aikaa hieman yli 60 metrin korkeudella. Tämän jälkeen Ancylusjärven vesi laski nopeasti, ja Sääskjärven allas kuroutui jälleen omaksi järvekseen. Rinnevarjosteessa näkyvä vanha rantatörmä voisi siten periaatteessa olla alkanut muodostua jo heti Sääskjärven kuroutumisen jälkeen, jos vesi jäi pidemmäksi aikaa tälle tasolle. Nykyinen järven lasku-uoma on kuluttanut pehmeään maahan yli viisi metriä ympäristöä syvemmän kurun, joten järven pinta on jo pitkään ollut lähellä nykyistä korkeuttaan.

Arkeologinen potentiaali

Alueelta voisi periaatteessa löytyä historiallisen ajan muinaisjäännöksiä. Lisäksi järven vanhan rantatörmän yläpuolisilta alueilta voisi olla mahdollista löytää esihistoriallisia, rantaan sidoksissa olleita asuinpaikkoja.

Alueen esihistoriallista potentiaalia kuitenkin vähentävät maaston tasaisuus sekä todennäköinen vesistöyhteyden puuttuminen. Vanhoja rantamuodostumia lukuun ottamatta alue ei vaikuta erityisen otolliselta rantasidonnaisten asuinpaikkojen löytymiselle.

Sääskjärven vesistöhistorian epävarmuudet

Sääskjärven tarkkaa vesistöhistoriaa ei tunneta. Järven pinta on voinut laskea lähelle nykyistä tasoaan jo useita tuhansia vuosia sitten. Tällöin tutkittava alue olisi jäänyt varhain etäälle rannasta, mikä edelleen vähentäisi rantasidonnaisten esihistoriallisten asuinpaikkojen todennäköisyyttä.

Hankealueen halki kulkevaa muinaista rantamuodostumaa kuvattuna pohjoiseen.

Maastotyö

Koko Kotirannan aurinkovoimaosayleiskaava-alue tarkastettiin maastossa silmämääräisesti ja kattavasti. Peltojen pinta-alasta suurin osa on täysin tasaista, joten niiden hyvin tarkka tutkiminen ei tuntunut tarkoituksenmukaiselta. Tämän vuoksi maastotyöt keskitettiin alueille, joilla oli havaittavissa vanhoja rantamuodostumia tai edes vähäistä korkeusvaihtelua. Myös peltojen välissä kulkevien suurempien ojien ympäristöt tutkittiin tarkoin. Tutkimusmenetelminä käytettiin pellon paljaan pinnan havainnointia eli pintapoimintaa sekä koepistojen tekemistä lapiolla sopiviksi katsotuille paikoille. Suurin osa pelloista oli puitu, ja puimattomilla lohkoilla kasvoi jo kuihtunutta hernettä. Muutamat peltolohkot olivat kesannolla tai niillä kasvoi heinää. Kaikki arkeologisesti mielenkiintoiset alueet pystyttiin pintapoimimaan kattavasti, ja hernettä kasvavilla alueilla havainnointimahdollisuudet olivat jopa erinomaiset. Sänkipellollakin havainnointimahdollisuudet olivat pääsääntöisesti hyvät.

Koko kaava-alue on maaperältään kivetöntä savea. Lapiolla tehtyjen koepistojen perusteella pellon kyntökerros on hieman multavampaa ja paksuudeltaan noin 25–30 cm. Tämän alla on kova ja koskematon pohjasavi. Maaperä on huonosti vettä läpäisevää, mikä näkyy monin paikoin pelloilla

seisovina vesilammikoina. Maastotöissä ei tutkitulla alueella tehty havaintoja kiinteistä muinaisjäännöksistä, muista arkeologisista suojelukohteista tai arkeologisista löydöistä.

Rantamuodostuman harjalle tehdyn koepiston pohjoisprofiili, jossa ei juuri erotu maakerrosten eroja. Pohjalla on koskematon pohjasavi.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Rantamuodostuman harjalle tehdyn koepiston ympäristöä kuvattuna luoteeseen.

Hankealueen eteläosaa kuvattuna luoteeseen kohti Sääskjärveä.

Kotirannan tilan länsipuolella olevaa heinäpeltoa kuvattuna pohjoiseen.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Hankealuetta halkova suurempi pelto-oja oli suora, syvä ja umpeenkasvanut. Oja kuvassa oikealla kaislojen alla. Kuvattu kaakkoon.

Tulos

Kotirannan aurinkovoimaosayleiskaava-alueen inventoinnissa ei havaittu kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia suojelukohteita. Alueelta ei myöskään tunnettu tällaisia kohteita ennen inventointia.

9.6.2026

Janne Soisalo

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Lähteet

Inventointi-ja kaivausraportit

Seppä, J. 2003. *Iitin kunnan perusinventointi*. Museovirasto.

Vuoristo, K. 2008. *Iitin historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi* 2008. Museovirasto.

Kirjallisuus

Harju, E. (toim.) 2012. *Kuninkaan kartasto Etelä-Suomesta* 1776–1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1373.

Digitaaliset aineistot

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3113 01+3024 03 Ia.* -/- - Iitti (--). Tiedosto 2591530. Kansallisarkisto. Viitattu 6.9.2026.

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3111 10 Ia.* -/- -_2 Iitti (--). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 6.9.2026.

https://kartta.museoverkko.fi/

Muinaisjäännösrekisteri. www.kyppi.fi

https://vanhatkartat.fi/#13.18/60.82037/26.26657?year=1875&scale=20k

https://vanhatkartat.fi/#13.18/60.81725/26.27439?year=1964&scale=20k

https://muinaismuistot.info/#center=458178.1686187398,6744180.052497432&maannousuEnabled=true&maannousuLayer=-8250&zoom=9.196371422514158

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Yleiskuvia alueelta

Vasemmalla: Puitua pellon pintaa oli runsaasti näkyvillä. *Oikealla:* Kaava-alueen eteläosassa oli kesantopeltoa. Kuvattu itään.

Vasemmalla: Kaava-alueen keskiosan peltoa kuvattuna itään. *Oikealla:* Kaava-alueen keskiosan hernepeltoa, jossa erottuu vanha rantamuodostuma kuvattuna itään.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Peltojen halki kulkevan tien viertä kuvattuna luoteeseen.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi